

СТАНОВИЩЕ

от проф. дсн Георги Цветков Георгиев, Институт за гората

относно дисертационния труд на Венислава Валериева Рачева на тема „Изследване на биологията и екологията на язовеца (*Meles meles* L.) в моделни местообитания в България” за присъждане на образователната и научна степен „Доктор” по професионално направление 4.3. Биологически науки (Зоология)

Представеният ми за становище дисертационен труд на Венислава Рачева е научно изследване в областта на зоологията, посветено на биологията и екологията на един от най-слабо проучените в България хищници – язовеца (*Meles meles* L.).

Докторантката е направила задълбочен преглед на наличната българска и чуждестранна литература върху храненето, активността, поведението и социалната организация на язовеца, включващ 250 източника, което и е позволило да формулира точно и ясно целта и произтичащите от нея задачи.

Обектите за изследване са подбрани правилно в три района на страната с оглед събиране на представителни данни за популации на язовеца при различни топографски, растителни и почвени условия от една страна, и различна плътност на вида – от друга.

В процеса на работата докторантката е усвоила и приложила широк набор от традиционни и съвременни изследователски методи – улов, маркиране, проследяване и регистриране на животни, анализи на храната, определяне на индивидуалните и групови територии, моделиране и картиране на местообитанията на язовеца и др.

При разработването на дисертационния труд е получен голям по обем информационен и експериментален материал (анкетни данни, уловени животни, наблюдения, следи, екскрементни проби и др.), който е залегнал в основата на извършените анализи, оценки и моделиране.

Резултатите са представени в 14 подраздела, в които е включена подробна информация за уловените и проследени екземпляри, морфологичните характеристики на мъжките и женски екземпляри и главните особености от биологията и екологията на вида. Получени са оригинални резултати, които са анализирани задълбочено и са извършени сравнения с наличните данни в литературата. Въз основа на тях са направени приноси, разкриващи нови и обогатяващи съществуващи знания, свързани с индивидуалните територии, избора на места за убежища, вътрешната телесна температура, храненето, активността, поведението и междувидовите отношения. Ценен

принос на разработката е моделирането на потенциалните местообитания и изясняването на времевите характеристики на инцидентите по пътната мрежа и отношението на хората към язовците.

Към разработката имам две забележки: не е коректно да се правят констатации за отклонение от нормалната стойност за половото съотношение (1:1) на базата само на 5 уловени екземпляра (стр. 59); намирам, че макар и коректно използвани, някои термини, заимствани от английски език (диета, генералист и др.), би могло да се заменят с българските им еквиваленти (хранене, всеяден), които не само са по-разбираеми, но в отделни случаи са и по-конкретни и точни.

По темата на дисертационния труд през периода 2008-2012 г. са публикувани пет статии, отразяващи най-значимите резултати от проучванията. Във всички публикации докторантката е първи автор. Три труда са отпечатани в престижни списания с импакт фактор – Acta zoologica bulgarica и Biotechnology & Biotechnological Equipment. Част от резултатите са популяризирани на международни форуми в Португалия и Англия. Извън темата на дисертацията са публикувани в съавторство още три статии (една от които също в списание с импакт фактор), посветени на риса и мечката, което свидетелства, че Венислава Рачева е изграден учен, с нагласа да провежда качествени изследвания върху различни биологични обекти, притежаваща умения да представя своите резултати по най-убедителен начин.

Представеният автореферат правилно отразява съдържанието на дисертационния труд.

В заключение следва да подчертае, че дисертацията е лично дело на докторантката. Тя е свързана с актуална тема и е напълно издържана в методологично отношение. Изградена е на основата на достатъчен по обем експериментален материал, правилно анализиран и задълбочено интерпретиран. С нея са изпълнени основните цели на докторантурата и са направени важни научни приноси от различен характер. Разработена е на високо научно ниво, изцяло отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав на Република България и Правилника за неговото приложение, поради което я оценявам положително, и убедено препоръчвам Венислава Валериева Рачева да бъде удостоена с образователната и научна степен „Доктор“.

09.04.2012 г.

София

Подпис:

(проф. д-рн Георги Георгиев)